

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल-एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली -११००५८

आचार्यसेतुः - चतुर्थपत्रम् (व्याकरणम्)

प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2016-17

पत्रम् - ..... विषयः - .....
अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डाः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः .....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् .....

दिनाङ्कः .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येता ! भवता/ भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु ।
शुभकामनाः ॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः .....

आचार्यसेतु: - चतुर्थपत्रम् (व्याकरणम्)

विषय: - अष्टाध्यायीप्रक्रियाविज्ञानम् - (100 अङ्काः)

निर्देश: - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति । अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम् ।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः क

प्रश्नाः - विंशतिः समाधेयाः

अङ्काः - 20 X 02 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions . Out of these twenty (20) questions should be answered.

1. उक्तानुक्तदुरुक्तानां..... इति कारिकां पूर्यत।
2. अङ्गसंज्ञाविधायकं सूत्रं लिखत।
3. अकारस्य कति भेदाः ?
4. गुणापवादकान् वृद्धिसूत्रान् लिखत ?
5. तुगागमविधायकं सूत्रं लिखत।
6. 'वाग्भिः' इति प्रयोगं साधयत।
7. छत्वसन्धिः केन सूत्रेण भवति? तस्योदाहरणं लिखत।
8. सार्वधातुकमपित् इत्यस्य कोऽर्थः ?
9. 'क्रियार्था क्रिया' इत्यस्याशयं स्पष्टयत।
10. 'आशीर्लिङ्' लकारस्य कोऽर्थः ?
11. 'क्रियासमभिव्यक्तिः' इत्यस्याशयं स्पष्टयत।
12. निष्ठाप्रत्ययस्य नत्वम् केन सूत्रेण भवति ?
13. 'धातोः कर्मणः समानकर्तृकादिच्छायां वा' इति सूत्रस्य वृत्तिं लिखत।
14. भसंज्ञाविधायकं सूत्रं लिखत।
15. 'ङ्याप्रातिपदिकात्' इति सूत्रस्य वृत्तिं लिखत।
16. नदीसंज्ञा केन सूत्रेण भवति?
17. कारकस्य लक्षणं लिखत।
18. अन्नन्ताः सुबन्ताः के सन्ति?
19. भावार्थकतद्धितप्रत्ययाः के सन्ति ?

20. कारकस्य लक्षणं लिखत।
21. कारकप्रकरणे 'अभिधानम्' इत्यस्याशयं संक्षेपेण लिखत।
22. 'साधकतमं करणम्' इति सूत्रस्य वृत्तिं लिखत।
23. 'अव्ययीभावे शरत्प्रभृतिभ्यः' इति सूत्रस्योदाहरणं लिखत।
24. 'अब्राह्मणः' इति प्रयोगं साधयत।
25. 'इतरेतरयोगद्वन्द्वः' इत्यस्य कोऽर्थः ?

खण्डः ख

प्रश्नाः - पञ्च समाधेयाः

अङ्काः - 05 X 08 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकप्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते ।

Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. आतिदेशिकधातवः के सन्ति ? व्याख्यायत।
2. वर्णानामुच्चारणप्रयत्नाः के सन्ति?
3. 'स्थानिवदादेशोऽनल्विधौ' इति सूत्रं ग्रन्थपुरस्सरं व्याख्यायत।
4. अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः इति सूत्रस्याशयं स्पष्टयत। वैशिष्ट्यं लिखत।
5. अङ्कार्यदृष्ट्या धातूनां वर्गीकरणं स्पष्टयत।
6. आर्धधातुके धात्वादेशाः के सन्ति?
7. तद्धितप्रत्यये सामान्यमङ्गकार्यं ग्रन्थपुरस्सरं व्याख्यायत।
8. द्विगुसमासस्य परिचयो देयः ?

खण्डः ग

प्रश्नाः - द्वौ समाधेयौ

अङ्काः - 02 X 10 = 20

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकप्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. विसर्गादेशाः के सन्ति? ससूत्रं वर्णयत।
2. प्रत्ययानां वर्णीकरणस्य वैशिष्ट्यं लिखत।
3. कारकप्रकरणस्य परिचयो देयः।
4. स्त्रीप्रत्ययाः के सन्ति? पञ्चसूत्राणां सोदाहरणं व्याख्यायत।

